

Jenei Imre¹ – Szűcs Pál² – Krajnc Zoltán³

WILLIAM MITCHELL LÉGIERŐ ÉRTELMEZÉSE (2.)⁴ (MŰVELETI ÉS SZERVEZETI ELKÉPZELÉSEI, HATÁSA A LÉGI HADVISELÉS ÉS A LÉGIERŐ ÜGYÉRE)

A szerzők tanulmányai bemutatják William Mitchell ezredes Egyesült Államokbeli légierő teoretikus, légierőről, ill. a légi hadviselés filozófiai alapjairól vallott nézeteit. Mitchell nagy hatással volt az Egyesült Államok légierőjének létrejöttére és fejlődésére – nemcsak mint ember, hanem mint mítosz is, mely körüllegte. Az Egyesült Államok légierőjének megalapításától kezdve példaképként állították az újoncok elé. Mitchell tábornok életművével több szervezetre és háborúra is hatással volt, gazdasági hozzáállása részben meggyőzte az Egyesült Államok vezetését arról, hogy a légierő által biztosított védelem gazdaságos. Prominensebb életrajzírói egyetértenek abban, hogy Mitchell inkább az új gondolatok katalizátora és szócsöve volt semmint az értelmi szerzője.

INTERPRETATION OF AIR POWER OF WILLIAM MITCHELL

The authors present in this study series the interpretation of air power of William Mitchell. He was a crusader who had the vision to understand the potential of air power long before his contemporaries. He was a hero, without whose dire warning the United States might never have been able to field the world's largest air force in time to fight World War II. To others, he was an ambitious egotist and zealot who ran roughshod over anyone who opposed his views on air power, especially his military and civilian superiors. He formulated 8 propositions regarding to air power which he tried to grab essence of aerial warfare with.

BEVEZETÉS

A tanulmányunk első részében áttekintettük William Billy Mitchell tábornok életének és személyiségfejlődésének legfontosabb állomásait. Összegeztük a légi hadviselésről, a légierő alkalmazásáról vallott alapelveit (feltételezéseit, hipotéziseit a jövő háború légi komponenséről és téziseit).

Mitchell azonban nem csak elvi, filozófiai síkon foglalkozott a kérdéskörrel, hanem folyamatosan agitált az általa hatékonynak tartott szervezeti megoldások és hadműveleti alkalmazási formák doktrinális elfogadásáért és bevezetéséért. Ebben a cikkben a hadműveleti és szervezeti elképzeléseit és kimutatható hatását elemezzük a légi hadviselés és a légierő ügyére.

¹ Jenei Imre hadnagy, 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred, szakaszparancsnok, jeneimre@hotmail.com;

² Szűcs Pál ezredes, Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság, Légierő Hadműveleti és Kiképzési Főnökség, főnök, szcspali@gmail.com.

³ Dr. habil. Krajnc Zoltán alezredes, Nemzeti közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Katonai Vezetőképző Intézet Összhaderőnemi Műveleti Tanszék, egyetemi docens, krajnc.zoltan@uni-nke.hu.

⁴ Lektorálta: Dr. Nagy Ferenc alezredes, MH Légi Vezetési és Irányítási Központ, nafedr@gmail.com

A CÉLPONTOK KIVÁLASZTÁSA, A LÉGI FÖLÉNYRŐL ÉS A LÉGTÉR FELHASZNÁLÁSÁRÓL ALKOTOTT ELKÉPZELÉSEI

Mitchell szinte mindig egyértelműen ellenezte a civilek elleni direkt hadviselést⁵, inkább a létfontosságú központok támadásával kívánt hatni a civil morálra: az infrastruktúra, az ipar, esetleg a mezőgazdaság pusztításával. Követői az *Air Corps Tactical School*⁶-ban tovább finomították és rendszereztek elméleteit, az Egyesült Államok észak-keleti ipari háromszögén modellezve fejlesztették a precíziós bombázás elméletét és tananyagát. Mitchell, már a kezdetektől fogva hozzájárult az önálló, központosított légierő és a védelmi minisztérium létrehozásához. Érdekes viszont, hogy munkássága során nem foglalkozott olyan sokat stratégiai célpontokkal, mint az napjainkban szokás. Sokkal inkább érdekelték a harcászati lehetőségek és eljárások úgy, mint például a tengerészeti célkiválasztás. Előadásai során az *Army War College*⁷-ban gyakran vázolta egy esetleges légi támadó fél Amerika ellenes tevékenységeit, rámutatva ezzel Észak-Amerika gyenge pontjaira. Mára már világossá vált, hogy az *Air Corps Tactical School* által közvetített látásmód gyökereit Mitchell és környezete közelében kell keresnünk.

Mitchell szilárdan, meggyőződéssel állította, hogy a légi fölény elérése minden egyéb katonai művelet előfeltétele. Általánosságban egyetértett Douhet-vel és Trenchardal ebben, habár előbbi a légi fölényt az ellenségre mért gyors és szilárd csapásokkal kívánta kivívni, míg az ellenséges légierő a földön tartózkodik. Mitchell ebben nem értett egyet az előbbivel, szerinte a légi fölény kivívását nagyrészt légi csatákban kell majd elérni, de az ellenséges légierő földön történő bombázását is lehetségesnek találta. 1921-ben a következőképpen fejtette ki ezzel kapcsolatos meglátásait:

- a légierő elsődleges célja az ellenséges légierő megsemmisítése, ez után következhet az ellenség harcrendjének pusztítása földön és vízen, harcászati vagy stratégiai szinteken;
- a légierő másodlagos célja hogy segítsék a földi csapatokat, növeljék hatékonyságukat az ellenséges csapatokkal szemben.
- „*A vadászrepülés ... az a fajta, amelyet arra terveztek, hogy megszerezze és megtartsa a kezdeményezést a levegőben minden ellenséges repülőgéppel szemben.*” A repülés e fajtájával lehet a légi fölényt elnyerni.

Mitchell nem hitt a légvédelmi tűzéréség hatásosságában, ami érthető hisz ebben a korban ez a fegyvernem igencsak gyerekcipőben járt még. Az *Air Corps Tactical School*-ban doktrínáinak

⁵ Elgondolkodtatónak tekinthetjük azt a tényt, hogy a II. világháború alatt Európában az amerikaiakra nem volt jellemző a terrorbombázás, viszont Japán ellen már alkalmazták, elképzelhető, hogy egyfajta „munkamegosztás” volt ebben a feladatrendszerben és a terrorbombázást megcsinálták helyettük szigetországiak. (lektori megjegyzés)

⁶ *Air Corps Tactical School – ACTS*. Az Egyesült Államok fegyveres erejének iskolája, szellemi alkotó műhelye. Az ACTS elmélete alapozta meg az USA II. világháborús légi stratégiáját. Az ún. „bombázó-maffia” tagjai (R. Olds, K. Walker, D. Wilson, H. L. George, O. Moon, R. Webster, H. Hansel, L. Kuter, M. S. Fairchild) a légierő elmélet alapvető kérdéseire keresték a választ: „*Egy ellenséges ország erejének melyek a legfontosabb összetevői, és azt hogyan tudja a légierő pusztítani, ill. az ellenséges szándékaitól eltéríteni?*”. Nézeteik szerint a nemzetállamok összefüggő gazdasági rendszerként értelmezhetőek, amelyek létfontosságú pontjainak pusztításával az egész rendszert le lehet rombolni.

⁷ Az Egyesült Államok haderejének egyik oktatási intézménye, ahol stratégiai szintű vezetőképzést folytatnak.

folytatói a harmincas években talán lenézhatték a légi fölény megvívásának egy nagy légi csatával való kivívását, mert sokak szerint ez vezetett a támadó- és vadászrepülőgépek hanyagolásához a hadászati bombázókkal szemben.

Szerinte, ha a légi fölényt már kivívtuk, az tetszés szerint felhasználható különböző műveletekre a létfontosságú központok ellen. Ezek a központok nehezen körülhatárolhatóak, de általában a fogalmuk alatt ipari, infrastrukturális esetleg mezőgazdasági célpontokat kell érteni, amelyek elvesztésével a civil morál jelentősen meggyengül, vagy akár össze is omlik. A húszas években Mitchell vitáinak fókuszában a légierő haditengerészet helyetti alkalmazása áll a partvédelem szerepében. Mitchell hadbíróági tárgyalása során megvizsgálták ezt a kérdéskört, de nem találták megalapozottnak.

Ebben az időszakban a légtér felhasználása civilek elleni közvetlen támadásra nem volt közkeletű,⁸ bár az ötlet létezett Douhet elvei alapján. Az *Air Corps Tactical School*-ban az előbbi elv egyre kisebb mértékben volt jelen – talán Mitchell és a hozzáállása is közrejátszhatott ebben, mivel az iskola inkább az infrastrukturális és ipari létfontosságú központok támadásában látta a civil morál és az ellenség ellenállása megtörésének hatékonyabb módját. Meglátásaikat a második világháború teljes mértékben igazolta. Az idő múlásával és Németország és Japán mozgólódásával a partvédelem kérdése halványulni kezdett, helyét átvette a támadó, nagy hatótávú légierő esetleges alkalmazása a tengerentúlon.

HADERŐ ÉS SZERVEZET

Az első világháború végén hazaútja során már kifejtette véleményét az önálló légierőről és az ennek alapját jelentő egységesített védelmi minisztériumról. Állította, hogy csak egy pilótának lehet megfelelő látásmódja a légierőről ettől fogva csak egy ilyen ember kezére lehet a légierőt bízni. Az egyéves *Royal Air Force*⁹-ot hozta fel példának és megfelelő mintának az Egyesült Államok számára. Nem csak Mitchell példálózott vele, a tengerészet pilótái is felhasználták, hogy feltüzeljék a maradi előjárókat a tengerészeti repülés érdekében.¹⁰

A húszas évek elején Mitchell bizonygatta, hogy a légierőnek kell az elsődleges, a tengerészetnek pedig a másodlagos haderőnemnek lennie. 1921 júliusában hírhedté vált tengeri bombavetés tesztek után Mitchell egyre hangosabban állította, hogy a felszíni hajók nem bírnak ki egy légitámadást, tehát nem lehetnek elég hatékonyak a partvédelem szerepkörében. Már a kezdetektől fogva Mitchell elképzeléseiben szerepelt a légierő a harcmezőn túli, önmagában való alkalmazása is. Idővel ezek az elképzelések csak növekedtek, gyarapodtak. Egyre jobban vitatta, hogy az ellenséges földi, vagy tengeri haderő lenne a végső célpont. Úgy gondolta a végső

⁸ A katonai irodalomban elég ezt széleskörűen tárgyalták, azonban amivel viszont nem számolhatott, az a totalitárius államok létrejötte, ahol a lakosság morálja nem volt megtörhető bombázásokkal, egészen a teljes összeomlás küszöbéig. (lektori megjegyzés)

⁹ Brit Királyi Légierő, 1918. április 1-jén alakult meg.

¹⁰ A tengerészet pilótái és úgy általában a Haditengerészet mindent elkövetet Mitchell ellen, hogy félreállítsák vagy megnémítsák, repertoárjukban olyanok szerepeltek rágalmozás, feljelentés, kapcsolati tőke megmozgatása. Egészen odáig képesek voltak elmenni, hogy meghamisították és manipulálták saját Mitchelléhez hasonló bombázási kísérletüket.

cél nem más, mint az ellenség akaratának megváltoztatása, és ez a légierő segítségével, az ellenség szárazföldi erőinek legyőzése nélkül lehetségessé vált – vallotta Douhet nyomán.

A haderőstruktúra tekintetében kezdetben a vadászrepülőök túlsúlyát támogatta, ám az idő múlásával egyre inkább a bombázó egységek fontosságát hangsúlyozta. A húszas években a vadászrepülőök alkották a légierő fő részét, de voltak bombázó és csapásmérő csoportok is. Kétségtelen, hogy növekedésnek indult a bombázó szervezetek és az ez irányú technikai fejlesztések hangsúlya, de a két másik szervezeti elemmel az együttműködés nem szűnt meg, sem a frontvonalon, sem az elméleti síkon az *Air Corps Tactical School* tananyagában sem. Douhet-vel ellentétben Mitchell nem hitt abban, hogy egyetlen repülőgéptípus elegendő lenne, véleménye szerint a vadászrepülés a légi harcért vívott küzdelmek során kiemelkedő fontosságú, mindemellett állította, hogy a támadó és felderítő gépek megléte fontos, és nélkülözhetetlen.

Szellemi követői meg voltak győződve róla hogy a technológiai fejlődés eljutott arra a szintre, hogy valóra váltsa Mitchell teóriáit. A radar előtti időkben egy nagymagasságon repülő négy-motoros bombázót, egy lassú emelkedésű vadász számára szinte lehetetlen volt elfogni. Ennek fényében volt valóságalapja annak a tézisnek miszerint „*a bombázó mindig átjut a védelmen*”. Az akkoriban újak számító Norden¹¹ célzókészülékkel és a biztos átjutás tényével, nappali viszonyok között úgy tűnt a bombázó formációk már megnyugtató pontossággal tudtak célt felderíteni és bombát vetni. Rövid idő lefolyása alatt képesek lettek volna olyan nagyméretű pusztítást okozni az ellenfél létfontosságú központjai ellen, ami Mitchell szerint gazdaságos és humánus lett volna.

A kérdésre miszerint: milyen eszközökkel kell a pusztítást véghezvinni, Mitchellnek konkrét válaszai voltak. Szerinte a bombáknak nagy erejű robbanószereket, benzint és egyéb gyúlékony anyagokat kell tartalmazniuk. Mindemellet a nagyméretű bombákra – emellett légitorpedókra, rádióvezérelt rakétákra - helyezte a hangsúlyt, ám a harmincas évek során a követői mégis inkább a bombázókra helyezték azt, a bombák helyett. A második világháború során, bár rendelkezésükre állt úgynevezett „*négyszer fontos*”¹² bomba is, ritkán alkalmazták, helyette inkább az ötszáz fontos¹³ bombákat favorizálták. Az *Egyesült Államok Stratégiai Csapásmérési Felmérése*¹⁴ kimutatta, hogy ezek a bombák kevésnek bizonyultak. Két fajta rádió távirányítású bombát is kifejlesztettek a második világháború során, de a Mitchell-i elveket vallókat az eredmények nem győzték meg. Egészen a koreai háborúig¹⁵ kellett várni, míg az ilyen fegyverzet szabványosításra került.

¹¹ A svájci származású tervezőmérnök Carl Lucas Norden, eredeti nevén Carel Lucas van Norden.

¹² Four-thousand-pound azaz megközelítőleg 2268 kg.

¹³ 226,7 kg

¹⁴ United States Strategic Bombing Survey, egy 1944 novemberétől 1945 augusztusáig tartó felméréssorozat, mely során háromszáznál is több bombázás adatait dolgozták fel.

¹⁵ 1950-től 1953-ig tartó háború a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság és a Koreai Köztársaság, illetve szövetségeseik között zajlott.

BEFOLYÁSA A FEGYVERES ERŐKRE ÉS A VILÁGHÁBORÚS MŰVELETI ALKALMAZÁSOKRA

Mitchell tábornok mély ám kevésbé látványos nyomot hagyott a történelem vásznán. Életművével több szervezetre és háborúra is hatással volt, gazdasági hozzáállása részben meggyőzte az Egyesült Államok vezetését arról, hogy a légierő által biztosított védelem gazdaságos. Nevesebb életrajzírói egyetértenek abban, hogy Mitchell inkább az új gondolatok katalizátora és szócsöve volt semmint értelmi szerzője. Az általa javasolt ötletek nagy része közismert volt a légierő testületénél, mégis az ő hivalkodó stílusa teremtett ezeknek az ötleteknek fórumot. Olyan ötleteknek teremtett nyilvánosságot, mint például: a légierő legyen független költségvetési szerv, központosított irányítását egy pilóta végezze. Egyesek szerint Mitchell segített az amerikai gondolkodást és véleményeket a stratégiai bombázás irányába terelni.

Közkeletű és igen elterjedt volt az a gondolat, miszerint ha Mitchell nem lett volna az Egyesült Államok tengerészetének muszáj lett volna feltalálnia. A tengerészet pilótái nem voltak a radiális változások hívei, de volt egy sok mindenre alkalmas „külső ellenségük” akivel konzervatív előjáróikat meggyőzhették: ha nem nyitnak a repülőgép hordozók és úgy egyáltalán a repülés felé Mitchell el fogja venni a teljes légierőjüket. Ezek a pilóták szintén a RAF-ot hozták fel példaként, – amit Mitchell is sokat emlegetett – aminek Amerikához hasonlóan szintén nem volt tengerészeti légihadviselési képessége¹⁶, ezt használták a pilóták arra, hogy együttműködésre sarkallják a maradiabbakat a brit tengerészeti repüléssel.

Nem lehet semmi kétség Mitchell mély hatást gyakorolt a légierő megalapítására és fejlődésére, de nem csak személye, hanem az őt körüllegő legendák is hatottak. Az újoncok számára mindig is úgy mutatták be, mint követendő példaképet úgy, mint egy tiszt, akinek vannak elvei és kész a kardjába dőlni, ha a légierő érdeke úgy kívánja. Mitchell, ügyét a partvédelem köré építette fel és egy olyan fenyegetés köré, ami minden kétséget kizáróan abszurdnak tűnik a mai szemmel nézve. Ha az amerikai tengerészet sem volt képes a második világháború elején a csendes óceán túlpartján műveleteket végrehajtani, akkor egy annál kisebb hogyan lett volna képes? A britek jelenthettek volna veszélyt, de 1922-ben ők is aláírták a *Washingtoni Haditengerészeti Szerződést*¹⁷, és a költségvetésük is a csőd szélén állt. Nem lehet kétségünk afelől, hogy a brit fenyegetés csupán Mitchell képzeletében létezett és ezt a *Morrow-bizottság*¹⁸ is így látta. Ezen felül a második világháború bebizonyította, hogy a csatahajókat zuhanóbombázókkal sokkal nehezebb megsemmisíteni, mint azt ő elképzelte. Sok időnek kellett elteltie, míg valós fenyegetést jelenthetett egy Csendes- vagy Atlanti-óceánon átrepülő légierő.

Óriási túlzás az a vélemény, hogy Mitchell hatalmas személyes áldozatot vállalt sőt, hogy ez az áldozat követendő példa. Rengeteg tiszt fényezte saját karrierjét azzal, hogy nonkonformista módon, nem volt hajlandó alkalmazkodni, sőt mi több: a saját útját járta, mindezt a hazáért és a légierőért. Könnyű ilyeneket állítani, ha az ember már nyugállományba vonult. Billy Mitchell egy gazdag és prominens család tehetős fia volt. Nem kellett feláldoznia semmit, hiszen Virgíniában

¹⁶ 1918-tól, egészen 1937-ig.

¹⁷ *Washington Naval Treaty*, másnevén a *Five-Power Treaty*.

¹⁸ *Morrow Board*, Mitchell ügyét vizsgáló bizottság elnevezése.

várta fényűző birtoka és a gondtalan élet. Nem hozott akkora áldozatot, mert nem kellett volna lemondania nyugdíjáról, mint ahogy tette, ő a mártíromságot választotta és a lemondást. Ez felelt meg a legjobban az ő igényeinek, nem a pénz motiválta. Valószínűleg már előre sejtette, hogy távlati lehetőségei előmenetelét tekintve bizonytalanná váltak. Mikor feladta a karrierjét nem kellett akkora áldozatot hoznia, mint egy olyan tisztnek, aki előtt még a lehetőségek ott állnak. Más is elért a lemondással, nem csak a mártír és a követendő példakép szerepét, hanem a szószéket és a figyelmet is, amit talán úgy érezhetett, hogy jogos járandósága. Természetesen tudta, hogy viselkedése hadbírószámba tartozhat, és ezt elkerülheti, ha akarja. Ami Mitchell elveit illeti, valahogy szerves része volt a Vezérkarral és szárazföldi haderővel szemben tanúsított dac. Voltak, akik kételkedtek abban, hogy többet ártott, mint használt a légierő ügyének, mások a sajtó előtt bizonygatták, hogy károkat okozott. Sok évvel később Mitchell legmegbízhatóbb követője, Henry Arnold¹⁹ tábornok elismerte, hogy a gazdasági helyzet, és a technológiai fejlettség volt a korlátozó tényezője annak, hogy Mitchell nem tudta segíteni a légierő ügyét. Ira C. Eaker tábornok²⁰ és Carl A. Spaatz tábornok²¹ nem értett egyet Henry véleményével, egyesek szerint Spaatz volt az, aki hosszabb szolgálati idejével és munkamódszerével többet tett az ügy érdekében. A Henry tábornokot követő Spaatz jó viszonyt ápolt Mitchellel, ő volt a csapatlégierő utolsó és az USAF első törzsfőnöke. Lehet, hogy nem értett egyet Henry-vel minden téren, de ő sem gondolta, hogy Mitchell ténykedése többet ártott volna, mint használt.

A bírósági tárgyalás után többedmagával megpróbálta felülbíráltatni a hozott döntést. Személye fontos kapocs Mitchell elméletei és az újonnan megalakuló USAF között. Mitchellt sokkolta volna, amikor Spaatz szétesztotta az újonnan megalakult USAF harcoló erőit három funkcionális részre (SAC, TAC, ADC)²² de a stratégiai bombázás elsőbbsége, a légi fölény fontossága és a megelőzés (megelőző csapás) előnye a szárazföldi csapatok légi támogatása fölött, mind olyan elképzelések voltak, amelyek Mitchell elméleteivel egybecsengtek. Mitchellt sokat vádolták elitizmussal, egyesek szerint ez az elitizmus még mindig körbelengi az amerikai légierőt és köreit. Ha ez így is van a Spaatz közreműködésével megalapított Légierő Akadémia idejére ez az elitizmus minőségi változáson ment keresztül (ahol ezt ma is tanítják és továbbörökítik).

Mitchell tábornoknak tulajdonított ötletek bizonyosan befolyásolták az USAAF hozzáállását a háborúhoz. Egyike ezen ötleteknek az, hogy a légierőnek kapcsolatba kell lépnie az ellenséges erőkkel, jóval azelőtt hogy a szárazföldi erők ezt meg tudnák tenni. Ezt az ötletet a Nyolcadik Légierő²³, az első nagyobb egység Angliába történő átcsoportosításában öltött testet a háború során. Ez a légierő (komponens) nagyrészt stratégiai bombázókból és vadászokból állt. Ezek az erők már jóval a normandiai partraszállás előtt kb. két évvel légi műveletekben vettek részt Németország ellen. A szárazföldi támogatásra kijelölt egységeket, csak később, a Kilencedik és a Tizenkettedik Légierő részeként telepítették. A világháború során Mitchell elképzelései szerinti

¹⁹ Henry Harley Arnold (1886-1950), a repülés amerikai úttörője, a szárazföldi erők, majd a légierő hadsereg-tábornoka.

²⁰ Ira Clarence Eaker (1896-1987), az Egyesült Államok légierőjének tábornoka.

²¹ Carl Andrew "Tooe" Spaatz (1891-1974), amerikai tábornok, az USAF első vezérkari főnöke.

²² *Strategic Air Command, Tactical Air Command, és Air Defense Command.*

²³ *Eight Air Force.*

hadrendet nem alkalmazták, ennek oka az volt, hogy a nemzetközi politika keresztülhúzta a művelettervezők elképzeléseit azzal, hogy az afrikai hadjárat szárazföldi hadmozdulatait idő előtt elkezdették. Sajnálatos módon a politika által kierőszakolt korai kezdés miatt nem állt elég időrendelkezésre a légierő számára – és Mitchell elképzelései számára – hogy bizonyítson. Sokkal jobb eredményre számítottak a Tizenkettedik és a Nyolcadik Légierő bombázó formációitól.

Voltak még jó meglátásai Mitchellnek, egyrésztüket igazolta, másokat cáfolta a háború. Jó meglátás volt például a nagy hatótávolságú bombázók prioritása, annak ellenére is, hogy a „*bombázó mindig átjut elv*” cáfolatra talált. Ami a hatótávolságot illeti, Mitchell már az első világháború során is javasolta a tüzelőanyag póttartályok használatát. Azon elképzelésekre, miszerint a navigációs és bombázási pontosság rövidesen döntő erővé fejlődik már a *Skywaysben*²⁴ és az *Air Corp Tactical School* koncepcióiban is találunk példát. Ezen elképzelések sajnos csatlódást okoztak a második világháborúban, mivel az amerikai nappali bombázó erők pontossága alig érte el a britek éjszakai bevetéseinek pontosságát, a háború utolsó hónapjaiban. Végül a „*precíziós bombázások*” háttérbe szorultak, szinte teljesen. A japán elleni hadműveletek során már inkább a középmagasságú gyújtóbombázást alkalmazták a városok ellen, amely során az infrastruktúra és ipar helyett, a lakosság támadása volt a cél, Mitchell nézeteitől eltérően.

A tengeri hadviselésről alkotott tézisei közül sok valóra vált, de téves itt is akadt. A hadihajók kora lejárt, – ahogy azt Mitchell megjósolta – ám elpusztításuk mégsem bizonyult olyan könnyűnek, mint azt ő gondolta – különösen igaz ez a zuhanóbombázókkal való pusztításukra. Hiába végeztek újabb bombázási tesztek modernebb hajótestek és mozgásban lévő hajók ellen, a hadihajók gyengeségének képe már gyökeret vert a köztudatban. Ha civil szemmel nézzük, ezt támasztja alá *Pearl Harbor*²⁵ elleni támadás, a *Repulse*²⁶ és a *Prince of Wales*²⁷ elsüllyesztése is. Ellenpélda is akad: a háború utolsó éveiben az amerikaiak csak nagy nehézségek árán tudták elsüllyeszteni a japán *Mushashi*²⁸ és *Yamato*²⁹ csatahajókat, annak ellenére, hogy korlátozott vizeken ellenséges légi fölény alatt hajóztak. A *Mushashi* például túlélte 19 torpedó találatot és jó pár bombát is. A tengeri hadviselés nem tűnt el, nem gyengült le annyira, mint azt Mitchell hitte, csupán átalakult. A hordozók váltak a zászlóshajókká, a csatahajók pedig légvédelmi platformként és szárazföldi, vagy vízi tűztámogató hajóként szolgáltak tovább.

BEFEJEZÉS, KONKLÚZIÓ

A gazdaságos védelem és a humánus légierő ötlete korántsem volt olyan olcsó és döntő erejű, mint ezt Mitchell elképzelte. Emellett a civil morál sem bizonyult olyan törékenynek, mint azt várták. A totális háború képe, azonban, mint azt sejtették, szomorú valósággá vált. Mitchell minden rossz tulajdonsága ellenére a légierő talán legnagyobb alakja. A korok mindig mást

²⁴ 1930 J. B. Lippincott Company.

²⁵ Pearl Harbor-i csata, 1941. december 7., említi is a *Winged Defence*-ben, tévedése csupán annyi hogy ő szárazföldi légi bázisokról képzelte el a támadást.

²⁶ HMS *Repulse*, 1941. december 10.

²⁷ HMS *Prince of Wales*, 1941. december 10.

²⁸ 1944. augusztus 31.

²⁹ 1945. április 7.

akartak benne meglátni és megláttatni, rengeteg jellemzést lehet róla olvasni. Véleményünk szerint Mitchell egy dúsgazdag lángész volt, akinek a légierő és a hadsereg volt a szenvedélye. Tény, hogy sokszor ártott is a légierő ügyének, nem csak használt, de azt is figyelembe kell venni, hogy méltatlanul mellőzték. Rengeteg ellensége volt, akik változatos módon próbáltak neki ártani. Keresztje a jelleme volt, de ennek ellenére is sikeresen küzdött az ügyért, pilóták generációit motiválva és elősegítve a légierő ügyét.

A tanulmány Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA) 84368. számú kutatási projektje támogatásával készült.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] MEILINGER, PHILLIP S. 10 Propositions regarding Air Power, Air Power Studies Centre, ISBN 0642234450, 1995. (online) url: http://ebookey.org/10-Propositions-Regarding-Air-Power_334706.html (2013. március 11.)
- [2] MEILINGER, PHILLIP S. The Paths of Heaven, The Evolution of Airpower Theory by The School of Advanced Airpower Studies, Air University Press, Maxwell Air Force Base, Alabama, 1997.
- [3] METS, DAVID R. The air campaign, John Warden and the classical air power theorists, Air University Press, Maxwell Air Force Base, Alabama, 1998.
- [4] KRAJNC ZOLTÁN A légierő alkalmazásának alapkérdései, Új Honvédségi Szemle, Budapest, 2005/7. P. 87-98.
- [5] KRAJNC ZOLTÁN A légierő megváltozott szerepe a 21. század hadviselésében, Geopolitikai Tanács – Műhelytanulmányok 2006/7, Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány, Budapest, ISBN 978-963-9816-06-0
- [6] KRAJNC ZOLTÁN - JENEI IMRE „Tíz állítás a légierővel kapcsolatban” Philippe S. Meilinger légierő értelmezése, Repüléstudományi Közlemények, Szolnok, 2013/2, pp. 749–760.
- [7] DOUHET, GIULIO „A légiuralom”, „légi háború” és „az 19... évi háború”, ZMKA, Budapest, 1971.;
- [8] JONES, NEVILLE The beginnings of strategic air power: a history of the British bomber force, 1923–39, london: frank cass, 1987.
- [9] MITCHELL, WILLIAM “Tactical application of military aeronautics,” lecture, Army War College, Carlisle Barracks, Pa., 1921., Army War College Curricular Archives. Military History Institute, Carlisle Barracks.
- [10] MITCHELL, WILLIAM Winged Defense: The Development and Possibilities of Modern Air Power-- Economic and Military (Alabama Fire Ant), The University of Alabama Press, 2009.
- [11] BIOGRAPHICAL DIRECTORY OF UNITED STATES CONGRESS (online) url: <http://bioguide.congress.gov/scripts/biodisplay.pl?index=M000821> (2013.03.02)
- [12] BIOGRAPHICAL DIRECTORY OF UNITED STATES CONGRESS (online) url: <http://bioguide.congress.gov/scripts/biodisplay.pl?index=M000802> (2013.03.02)